

Allianssin asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle valtion talousarvioesityksestä 2024

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Teema: Nuorisotyö 29.91
Nuorisotyön keskeiset painotukset ja kipupisteet

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Allianssin jäsenenä on yli 150 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle

Kiitämme mahdollisuudesta lausua. Yleisesti haluamme kiinnittää jaoston huomion siihen, että nuorten hyvinvointi on useiden tutkimusten ja selvitysten mukaan laskenut, mutta nuorisotyön resursoinnissa muutosta ei ole lainkaan huomioitu. Jatkuvasti pienenevät ikäluokat ja työkykyisten nuorten määrää vähentävien mielenterveyden häiriöiden voimakas kasvu johtavat koko yhteiskunnan tulevaa hyvinvointia ja vakautta uhkaavaan tilanteeseen. Tämä kehityskulku on katkaistava. Ei ole liioiteltua sanoa, että yhteiskunnallinen tarve pitkäjänteiselle, nuorten kasvua, kehitystä ja turvallisia elinoloja tukevalle nuorisotyölle on kasvanut merkittävästi. **Nuorisotyön määrärahoihin nyt esitetyt 4 miljoonan euron leikkaukset eivät ole johdonmukaista, tietoperustaista tai kestävää talouspolitiikkaa.**

Pyydämme jaostoa ja valiokuntaa huomioimaan myös hallitusohjelman mukaisesti vuosille 2025-2027 suunniteltujen, opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin kohdennettujen leikkausten kohtuuttoman suuren vaikutuksen nuorisotyön toteuttamismahdollisuuksiin ja siihen suoraan verrannollisena nuorten hyvinvoinnin edistämiseen. **Nuorisotyön määrärahoihin suunnitelluista leikkauksista olisi perusteltua laatia vaikutusarviointi ennen vuoden 2024 kehysrihtiä ja vähintään kohtuullistaa leikkausten määrää.**

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi

Nuorisotyön keskeiset painotukset

“Nuorten syrjäytymisen ehkäisyä toteutetaan hallitusohjelman mukaisesti”, todetaan esityksessä. Lisäksi nuorisotyön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiksi asetetaan nuorten osallisuuden lisääntyminen ja vaikutusmahdollisuuksien monipuolistuminen; nuorten yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, yhteisöllisyyden ja oikeuksiensa toteutumisen kokemukset vahvistuminen; nuorten harrastus- ja toimintamahdollisuuksien tasavertainen saavutettavuus sekä nuorten elämänhallintataitojen vahvistuminen.

Esityksessä viitataan hallitusohjelmaan, joka sisältää useita hyviä kirjauksia nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja syrjäytymisen vähentämiseksi. **Talousarvioesityksessä hallitusohjelman tavoittelemien muutosten toteuttamiseen ei osoiteta lainkaan varoja, vaan päinvastoin – nuorisotyön määrärahatasoa lasketaan.** Toistaiseksi myös toimet hallitusohjelmaan kirjatun kokonaisvaltaisemman ja hallinnonalat ylittävän nuorisopolitiikan johtamiseksi ovat olleet näkymättömiä.

On todettava, ettei nuorisotyön keskeisiä painotuksia ole mahdollista nykyisen talousarvioesityksen puitteissa vaikuttavasti toteuttaa, ellei nuorisopolitiikan johtamista merkittävästi paranneta.

Nuorisotyön kipupisteet

Nuorisotyön keskeisimmät kipupisteet ovat riittämättömät resurssit, epäjohdonmukainen rahoitusmalli sekä kokonaisuuden heikko johtaminen valtionhallinnossa.

Kevään eduskuntavaalien alla kaikki puolueet perussuomalaisia lukuun ottamatta linjasivat nuorisoalan kattojärjestö Allianssin kyselyssä, ettei nuorisotyöstä tai nuorten palveluista tule leikata, vaikka valtion menoja vähennettäisiin merkittävästi. Nyt nuorisotyön määrärahoihin ehdotetaan kuitenkin miljoonaleikkauksia, vaikka samaan aikaan opetus- ja kulttuuriministeriön kokonaisbudjetti kasvaa. **Nuorten syrjäytymistä ennaltaehkäisevästä nuorisotyöstä ja jo kohdennetun avun piirin tipahtaneiden nuorten palveluista leikkaaminen on lyhytnäköistä ja kestämatöntä** tilanteessa, jossa nuorten vointi heikkenee jatkuvasti ja jossa hallituksen leikkaukset kohdistuvat muutenkin rajuimmin juuri nuoriin aikuisiin.

Nuorisotyön rahoitus siirtyy vuodesta 2024 alkaen valtion yleiskatteelliseen budjettiin. Veikkaus-kytköksen purkamisesta alkuvuonna 2022 linjannut parlamentaarinen työryhmä sopi samalla edunsaajatoimialojen rahoitustasosta vuosille 2024-2026. Kuten hallitusohjelman talousliitteisiin kirjatut leikkaussuunnitelmat ja vuoden 2024 talousarvioesitys osoittavat, parlamentaarinen sopimus ei ole pitänyt. On syytä todeta, että yhtä heikosti on toteutumassa arpajaislakiin kirjatun jakosuhteen purkaminen. **Mikäli**

leikkauksia joudutaan tekemään, olisi vastuullista talouspolitiikkaa kohdentaa ne vaikutusarvioiden ja rahoitettavan työn yhteiskunnallisen tarpeen perusteella, ei vanhentuneeseen lainsäädäntöön perustuvalla laskukaavalla.

Nuorten hyvinvointia ja sen rahoitusta on alettava johtaa. Nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn ja korjaaviin toimenpiteisiin, nuorisotyön eri muotoihin sekä koulutukseen, kuntoutukseen ja työhön pääsemiseen liittyvät asiat ovat tällä hetkellä jakautuneet useamman ministeriön vastuulle. Jaettu vastuu on johtanut siihen, ettei millään taholla ole riittävää käsitystä nuorten hyvinvoinnin eikä syrjäytymisen ehkäisyn kokonaisuudesta eikä päävastuuta sen edistämisestä. Kokonaiskuvan puute johtaa keskenään ristiriitaisiin politiikkatoimiin, ennustamattomiin lopputuloksiin ja tehottomuuteen. Hallituskaudella 2019-2023 käytössä ollut lapsi- ja nuorisopoliittinen ministeriryhmä osoitti, ettei jaettu vastuu toimi myöskään poliittisessa johdossa.

Kun nuorten hyvinvointia ei tarkastella kokonaisuutena, sille ei ole myöskään painetta tai tosiasiallista mahdollisuutta asettaa tarkoituksenmukaisia tavoitteita eikä toteuttaa tavoitteita johdonmukaisesti. Tavoitetason puuttuminen estää paitsi onnistuneen johtamisen, myös resurssien ohjaamisen kestäväällä tavalla nuorten hyvinvointia parantavaan työhön. Esiin nouseviin ongelmiin pyritään tällä hetkellä vastaamaan yksittäisillä hankkeilla ja silppumaisella rahoituksella, jotka eivät vahvista nuorten hyvinvointia eivätkä kannusta nuorisoalan toimijoita pitkäjänteiseen, vaikuttavaan työhön.

Nuorten hyvinvointityö on osoitettava yhteen vastuuministeriöön, kuten hallitusohjelmassakin viitotetaan. Selkeimmin kokonaisuus asettuisi osaksi opetusministerin tehtävää, johon kuuluisi siten johdonmukaisesti lapsen ja nuoren kasvun kaaresta vastaaminen. Näin myös nuorisotyö asettuisi osaksi muuta nuorikeskeistä kasvatustyötä, mitä se tosiasiallisesti on.

Lopuksi

Haluamme korostaa jaostolle, että nuorten tilanne on sekä inhimillisesti että kansantaloudellisesti erittäin vakava. Tulevaisuuden Suomi voi yhtä hyvin kuin nykyisyyden nuoret. Nyt lisääntyvä osattomuus ja pahoinvointi kasvattavat polarisaatiota ja sen myötä yhteiskunnan epävakautta. Nuoret sukupolvet ovat jäämässä kaikissa pääomissa mitattuna edellisiä sukupolvia heikompaan asemaan. Myös vaikeassa taloustilanteessa voidaan tehdä tämän kehityksen kääntämiseksi rakenteellisia ja toimintatavallisia uudistuksia sekä valita leikkausten kohdentaminen toisin.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki

nuorisoala.fi

info@nuorisoala.fi

Helsingissä 9.11.2023

Anna Laurila
Puheenjohtaja

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Lisätiedot: Anna Munsterhjelm, anna.munsterhjelm@nuorisoala.fi, 0405879514

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Allianssi-talo, Asemapäälikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi